

Sınıf Öğretmenleri ve Okul Yöneticilerinin İlkokul Programlarının Güncellenmesine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi

Taner Altun^{*1}, Aybüke Baştürk² ve Ahmet Gülay³

Öz

Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin ilköğretim programlarının güncellenmesine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmış olup, çalışmada durum çalışması yöntemi işe koşulmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenen 10 sınıf öğretmeni ve 5 okul yöneticisi oluşturmuştur. Araştırmanın verileri, yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırmanın bulguları; programların değiştirilme nedenlerine ilişkin görüşler, programların güncellenme sürecine ilişkin eleştiriler, öğretim programlarının tanıtımlarına ilişkin görüşler, öğretim programlarının geliştirilmesine yönelik öneriler, programların değişme sıklığına ilişkin görüşler ve 2017 öğretim programına ilişkin görüşler temaları altında değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda hem sınıf öğretmenlerinin hem de okul yöneticilerinin öğretim programlarının sıklıkla değiştiği ve bu durumun çağın ihtiyaçlarını yakalama çabasıyla kaynaklandığı görüşünde oldukları belirlenmiştir. Araştırma sonunda öğretim programlarının daha az sıklıkta, bir öncekinin çıktılarının değerlendirilerek ve bütün eğitim paydaşlarının görüşlerinin alınarak güncellenmesi önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler

Öğretim programları
Temel eğitim
Sınıf öğretmeni
Okul yöneticisi

Makale Hakkında

Gönderim Tarihi

23 Eylül 2018

Kabul Tarihi

11 Ocak 2019

Makale Türü

Araştırma Makalesi

DOI: 10.12984/egjef.462958

Examining the Views of Primary School Teachers and School Administrators on the Updating of Primary School Curriculum

Abstract

The aim of this study is to determine the views of classroom teachers and school administrators on the updating of primary school curriculum. This qualitative research employs the case study method. The study group of the research was composed of 10 classroom teachers and 5 school administrators selected by convenience sampling. The study data were gathered by semi-structured interview technique. The collected data were subjected to content analysis. The findings are presented under the following themes: views on the reasons for changing the curriculum, criticisms towards updating the curriculum, views on the familiarisation of the curriculum, suggestions for developing the curricula, views on the frequency of changing the curricula, and views related to the 2017 curriculum. The research findings revealed that both the class teachers and school administrators believed the curriculum were frequently changed, and that this situation arose from efforts to meet the current needs. At the end of the study, it is suggested that curricula should be updated less frequently, and that they should be updated by considering the outputs of the previous ones and by obtaining the opinions of all stakeholders in education.

Keywords

Curriculum
Primary education
Classroom teacher
School principal

Article Info

Received

September, 23, 2018

Accepted

January 11, 2019

Article Type

Research Paper

Atf: Altun, T., Baştürk, A. ve Gülay, A. (2019). Sınıf öğretmenleri ve okul yöneticilerinin ilköğretim programlarının güncellenmesine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 20(1), 209-222. doi:10.12984/egjef.462958

* Sorumlu Yazar/Corresponding Author

¹ Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Türkiye, taltun@trabzon.edu.tr

² Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Türkiye, a.ucansoy@gmail.com

³ Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Türkiye, ahmetgulay61@hotmail.com

Extended Abstract

Introduction

The developments in science and technology necessitate changes in the structure and expectations of society, various concerns and needs of individuals are subject to these changes, raising students' progress levels, and creating and amending standards in education (Çubukçu, 2008; Ekiz, 2012). In other words, the needs of society continually call for the systematic development of curriculum (Kahramanoğlu, 2017).

Curriculum development is a comprehensive and continuous process (Demirel, 2008). Erden (1998) defined this extensive process as "the design, implementation, evaluation, and consequently, the reorganisation of curriculum". In this respect, curricula must not only be developed scientifically, systematically and in a quality way, they must also be evaluated continually and actively ( zdemir, 2009). However, this evaluation must be carried out in accordance with the views given by teachers following implementation (Baş, 2016). Otherwise, the current curriculum may be unsuccessfully announced and every new curriculum that is developed may be presented as a comprehensive education reform (şahin, 2009).

Criticisms are made of curriculum development efforts in Turkey with regard to disconnection and lack of communication between operating units, inadequate needs assessment and pilot studies, and unsystematic realisation of commission efforts (Altun & şahin, 2009). The curricula developed in this way without forming the necessary bases in education can make the work of teachers, who are the implementers, more complicated and onerous (Lau, 2001) and can sometimes create an atmosphere of chaos (Altun & şahin, 2009). The curriculum development requires team work and participation (Varış, 1996). In this respect, more attention needs to be paid to the views of teachers and school administrators with regard to the curriculum.

The aim of this study is to examine the views of class teachers and school administrators on the updating of primary school curriculum. In the study, answers are sought to the following questions:

1. What are the views of class teachers and school regarding the frequency of changing the curriculum in Turkey?
2. What are the opinions of class teachers and school administrators regarding the process for developing the curriculum in Turkey?
3. What are the suggestions of class teachers and school administrators for updating the primary school curriculum in Turkey?
4. What are the views of class teachers and school administrators regarding the 2017 primary school curriculum?

Method

In this study, qualitative research design was used in order to investigate the viewpoints of participants in-depth (Büyüköztürk, akmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2010; Ekiz, 2015). To obtain in-depth views of the classroom teachers and school administrators related to updates of the curriculum in the study, and to understand the existing one in an unprejudiced way, the case study method was employed (Baxter & Jack, 2008; Ekiz, 2015; Johnson & Christensen, 2014; Stake, 1995; Wellington, 2000; Yin, 1994).

For selecting the classroom teachers who made up the study group, one of the purposeful sampling methods, the criterion sampling method, was chosen. The criterion sampling method gives researchers the opportunity to define specific criteria related to the subject in the data collection process (şimşek & Yıldıırım, 2011). In this respect, with the aim of drawing a clearer picture of the research context, as the number of updates carried out in the curriculum has been particularly high since 2005, when selecting the class teachers, researchers ensured that the participants had at least 12 years of experience. For selecting the school administrators who made up the other participant group, the convenience sampling method was chosen. In this respect, the school administrators were selected by the fact that they were both easy to reach and willing to participate voluntarily in the study.

The research data were gathered by means of semi-structured interviews prepared by the researchers. The interviews were recorded with recording devices or notes taken by the researchers, depending on the preferences and permission of the participants. These recorded data were transcribed and subjected to content analysis by the researchers. By means of the content analysis, codes and categories were created by gathering similar meanings together (Büyüköztürk et al., 2010). Finally, the data were presented in table form. The tables were supported by giving sample quotes from the views of the class teachers and school administrators.

Findings

The research findings revealed that the class teachers and school administrators considered that especially contemporary needs and meeting these needs were effective for updating the curriculum. It was seen that some teachers in the study, however, considered that the curriculum were changed by the ideological decisions of the authorities.

In the study it was determined that the great majority of school administrators and class teachers believed that they were not adequately informed about updates to the curriculum, that their opinions were not sufficiently sought, and that familiarisation was not adequately carried out.

The research findings revealed that both the class teachers and the school administrators believed that the curriculum was updated frequently and without taking the outputs of the current programme into consideration.

In the study, the class teachers and school administrators stated that they wanted curriculum to be aimed at differences in students' levels and to be in the form of a general framework. On the other hand, some participants indicated that all details should be included in the curriculum. The different views of the teachers on this subject may be due to differences in attitude towards the curriculum and their implementation and content enrichment. Finally, it was determined that the participants considered the 2017 teaching programme to be rather simple and that the school administrators' views differed with regard to the ability of this curriculum to meet the needs and expectations of the nation.

Discussion and Conclusion

Updating a curriculum is a complex process as there are various factors which effect his process. Contemporary needs play a crucial role in developing the curriculum. Ideological views of the policy makers are one of the effective elements in this process. Examination of the literature reveals that some researchers (Ersoy, 2007; Kahramanoğlu, 2017; Şahin, 2009; Yüksel, 1998) were of a similar opinion and that they criticised this centralist understanding.

Informing associated stakeholders about the change in the curriculum is important in terms of disseminating and implementing it. In this study it was revealed that introducing the changes in curriculum to teachers and school managers were not adequately carried out. In a study conducted by Taşdemir et al. (2018), it was also stated that teachers were not adequately informed about new curricula and that they felt the need for in-service training. The teachers' views related to updating of previous curriculum were of a similar nature. According to the teachers, they were given short seminars regarding the 2005 curriculum which was directed towards theory rather than practice, and sufficient familiarisation was not provided (Altun & Şahin, 2009; Bukova Güzel & Alkan, 2005; Güven, 2008; Hazır Bıkmaz, 2006; Karacaoğlu & Acar, 2010).

In the current study it was concluded that frequent changes in the curriculum effects the quality of teaching practice in schools. Similar to this view, Gelen & Beyazıt (2007) reported that curriculum remained in force for the short term only. Indeed, especially in the past few years, the existing programmes have been applied for short periods and have been updated without adequate assessment.

Based on the findings of the study, following recommendations were made:

- More detailed explanations related to the reasons for updating the curriculum should be given to stakeholders in education and more active participation of these stakeholders at every stage of the updating process should be ensured.
- The curriculum should be updated based on program evaluations and having their output assessed over longer periods.
- The primary school curriculum may be prepared in the form of a general framework in which teachers are given the ability to ensure flexibility in line with the environments where they are employed and with the characteristics of the students.

Giriş

Sürekli değişen ve gelişen dünyamızda toplumun ve çağın ihtiyaçlarını karşılamada eğitimin önemi yadsınamaz düzeydedir. Bilim ve teknolojinin gelişmesi, toplumun yapısının ve beklentilerinin değişmesi, bu değişime bağlı olarak bireylerin ilgi ve ihtiyaçlarının farklılaşması, öğrencilerin gelişim seviyelerinin yükselmesi eğitimde standartlar oluşturmayı ve değişikliklere gitmeyi gerektirmektedir (ubuku, 2008; Ekiz, 2012). Yani toplumun ihtiyaçları,  ğretim programlarının sistematik bir şekilde sürekli olarak geliştirilmesine yol açmaktadır (Kahramanoğlu, 2017). Bir başka deyişle, toplumun yaşam niteliğini geliştirmek, toplumsal, kültürel değerleri korumak ve sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak için  ğretim programları güncellenmek, yenilenmek ve değiştirilmek zorundadır ( zdemir, 2009; Tutkun ve Aksoyalp, 2010). Bu bakımdan ilgili kurumlardan ve yetkili kişilerden  ğretim programlarını mevcut toplumsal yapıya hitap edecek şekilde oluşturmaları beklenmektedir. Çünkü program geliştirmenin en temel amacı, öğrencilerin, okul ile çevresindeki hayatın ve toplumun geliştirilmesidir (Demirel, 2008). Toplumun ve ülkenin geliştirilmesi ise ancak  ğretim programlarının geleceği öngörebilecek ve onun koşullarını geliştirebilecek bireyler yetiştirebilmesine bağlıdır (Gömleksiz, 2007; Pint , 2005;). Bu durum  ğretim anlayışında, ders içeriklerinde ve program oluşturmada yeniliklerin olmasını kaçınılmaz hale getirmektedir (Altun ve şahin, 2009). Nitekim daha etkilisini ve kaliteliğini geliştirmek için  ğretim programlarında yeniliklere gidilmesi sürekli olarak devam etmektedir.

Program geliştirme, eğitim süreciyle ilgili bütün koşulların, bireylerin, ders kitapları ve araçların sürekli geliştirilmesidir (Varış, 1996). Program geliştirme, kapsamlı ve sürekli devam eden bir süreçtir (Demirel, 2008). Erden (1998) bu kapsamlı süreci “ ğretim programlarının tasarlanması, uygulanması, değerlendirilmesi ve bunun sonucunda yeniden düzenlenmesi” olarak tanımlamıştır. Bu bakımdan  ğretim programları bilimsel, sistematik, koordineli ve nitelikli bir şekilde geliştirilmelerinin yanında sürekli ve aktif olarak değerlendirilmelidirler ( zdemir, 2009). Böylelikle  ğretim programlarının gelişmesinde veya yenilenmesinde süreklilik sağlanmaktadır. Ayrıca uygulanan  ğretim programlarının etkililiği hakkında karara varılmaktadır (Taşdemir ve diğ., 2018). Çünkü yürürlükte olan bir  ğretim programını güncellemek için öncelikle ne derece etkili olduğunun incelenmesi ve değerlendirilmesi gerekir (Varış, 1996). Bu değerlendirme öğretmenlerin uygulamalar sonucundaki görüşlerine göre gerçekleştirilmelidir (Baş, 2016). Aksi takdirde geliştirilen her yeni  ğretim programı kapsamlı bir eğitim reformu olarak sunulmaktadır (şahin, 2009). Bunun sonucunda eğitimdeki sorunların temel sebebinin mevcut  ğretim programı olduğu ve bunun ancak yeniden program geliştirmeye çözüleceği algısı oluşturulabilmektedir. Yani her program geliştirme sürecinde, mevcut programlar başarısız olarak ilan edilebilmektedir. Oysa ki bu durumun temel sebebi,  ğretim programlarının geliştirilmesinin ve uygulanmasının kısa süreli olmasıdır (Gelen ve Beyazıt, 2007). Bu bakımdan  ğretim programlarının uzun süreli uygulamalar sonucunda elde edilen çıktıların değerlendirilmesi sonucunda güncellenmeleri gerekmektedir.

Her ülkede olduğu gibi Türkiye’de de çağın gereksinimlerini yakalamak amacıyla  ğretim programı geliştirme ve güncelleme çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Bilindiği üzere ülkemizde ilk program geliştirme çalışması eğitim kuramcısı John Dewey’in katkılarıyla 1924 yılında yapılmıştır. Bu program sırasıyla 1926, 1936, 1939 ve 1948 yıllarında güncelleştirilerek iyileştirilmeye çalışılmıştır (Akinoğlu, 2005). 1960’lı yıllara gelince köklü değişiklikler yapılarak geliştirilen program 1968 yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Bu mevcut program anlayışı üzerinde 1980 ve 1990’lı yıllarda da birtakım değişiklikler gerçekleştirilmiştir. 2005 yılında ise,  ğretim programlarında  ğrenci merkezli yaklaşım benimsenerek ve özellikle yapılandırmacı kuram ile çoklu zek  kuramı esas alınarak köklü değişikliğe gidilmiştir. Bu programda 2009 ve 2013 gibi yıllarda özellikle dersler bazında bazı değişiklikler gerçekleştirilmiştir. İlkokul  ğretim programlarında son olarak 2015 yılında ciddi değişiklikler yapılmıştır. Programda değer ve değerler eğitime vurgu yapılmış ve bu kavramlar programın odak noktasına konulmuştur. Ayrıca 2015  ğretim programında uygulanmakta olan programa göre sadeleştirilmeye gidilmiş ve derslerdeki kazanım sayıları önemli derecede azaltılmıştır. Hayat Bilgisi dersinde   temanın yerine altı ünitenin yer alması ve ilk okuma yazma sürecinde harflerin  ğretim sırasının değişmesi programın getirdiği dikkat çekici yeniliklerdendir. Bu programa ilişkin ise 2016, 2017 ve 2018 yıllarında güncellemeler gerçekleştirilmiştir. Özellikle 2017 yılında ilkokul  ğretim programında bitişik eğik el yazısından vazgeçilmesi gibi köklü değişimler olmuştur. Bu  ğretim programı 2017-2018 eğitim- ğretim yılı itibariyle uygulamaya konulmuştur. Bu programda 2018 yılında da birtakım değişiklikler  ng r lm ş, gerçekleştirilmiş ve programın 2018-2019 eğitim- ğretim yılından itibaren uygulanmaya başlanması kararlaştırılmıştır. Özetle  lkemizdeki  ğretim programları geliştirme sürecinin tarihçesine bakıldığında önceki yıllarda  ğretim programlarının uzun süreli olarak uygulandığı fakat 2000’li yıllardan sonra kısa süreli aralıklarla değiştirildiği veya güncellendiği görülmektedir.

Ülkemizdeki program geliştirme çalışmalarına, yürüten birimler arasında kopukluk ve iletişimsizlik olması, ihtiyaç tespitlerinin ve pilot uygulamaların yeterince yapılmaması, komisyon çalışmalarının sistemsiz bir şekilde gerçekleşmesi noktalarında eleştiriler getirilmektedir (Altun ve şahin, 2009). Oysaki program geliştirmenin masa başında bazı konuların çıkarılıp onların yerine yeni konuların eklenmesi şeklinde yapılmaması gerekliliği Gelen ve Beyazıt (2007)’in çalışmalarında da üzerinde durulan bir konudur. Bu şekilde eğitimde gerekli temeller

oluşturulmadan bireylere bağlı olarak geliştirilen öğretim programları farklı bölgelerdeki öğrencilerin ihtiyacını ve beklentisini yeterince karşılayamamakta (Yüksel, 1998), uygulayıcısı olan öğretmenlerin işlerini daha karmaşık ve ağır hale getirebilmekte (Lau, 2001) ve bazen kaos ortamı oluşturabilmektedir (Altun ve Şahin, 2009). Çünkü program geliştirme, ekip çalışması ve katılımı gerektirir (Varış, 1996). Bu ekibin en önemli üyesi ise, programın uygulanmasında daha fazla sorumluluğu olan öğretmenlerdir. Bu bağlamda öğretmenler, program geliştirme sürecinde daha fazla söz hakkına sahip olmalıdırlar. Bunun yanında öğretim programlarının daha sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için okul yöneticilerinin de programlara liderlik edebilmesi, ona ilişkin planlar yapabilmesi ve kararlar alabilmesi gerekir (Yar Yıldırım, 2018). Bu bakımdan öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin öğretim programlarına ilişkin bilgilerinin ve düşüncelerinin ciddi önem taşıdığı ifade edilebilir.

Öğretim programları, öğretmenlerin bu yönde uyarımı ve isteğiyle geliştirilmelidir (Varış, 1996). Çünkü öğretmenlerin öğretim programlarına ilişkin görüş ve inançları (Tutkun ve Aksoyalp, 2010; Gömleksiz, 2007; Yıldırım, Kandemir, Çınar ve Durak, 2017) ve uygulamalardan edindikleri tecrübeler programların etkili ve başarılı bir şekilde geliştirilmesinde, uygulanmasında, yürütülmesinde ve değiştirilmesinde oldukça önemli bir role sahiptir (Yüksel, 1998). Yüksel'e göre, etkili ve başarılı bir öğretim programı geliştirmek için öğretmen, yönetici ve veli gibi eğitimin tüm paydaşlarının sürece katılımı sağlanmalıdır. Bu paydaşlar öğretim programlarının gelişiminde kritik roller oynayabilirler (Oliva ve Gordon, 2018). Bu bağlamda özellikle program geliştirmede en temel grup olan öğretmenlerin sürecin her aşamasında yer almaları gerekir (Doll, 1996; Karakuş ve Mengi Us, 2014; Oliva, 2009; Ornstein ve Hunkins, 2013). Fakat ülkemizde program geliştirme çalışmaları Millî Eğitim Bakanlığı'nın kararıyla ve kontrolüyle merkezîyetçi bir şekilde gerçekleştirilmekte, eğitimin bütün paydaşlarının katılımı sağlanamamakta (Ersoy, 2007; Kahramanoğlu, 2017) ve okullara, öğretmenlere ve uzmanlara yeterince rol verilmemektedir (Akpınar, 2012). Nitekim öğretmenler kendi görüşlerinin alınmamasından dolayı programların doğru ve sağlıklı bir şekilde geliştirilmediğini ve değerlendirilmediğini düşünmektedirler (Karakuş ve Mengi Us, 2014).

İlgili alanyazın genel olarak değerlendirildiğinde ülkemizde öğretim programlarına ilişkin bazı çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu araştırmaların bir bölümü 2005 öğretim programının incelenmesi (Bukova Güzel ve Alkan, 2005; Gelen ve Beyazıt, 2007; Hazır Bıkmaz, 2006), öğretmenlerin bu programa ilişkin görüşlerinin (Altun ve Şahin, 2009; Gömleksiz, 2007; Güven, 2008; Özpolat, Sezer, İşgör ve Sezer, 2007) ve karşılaştıkları sorunların (Karacaoğlu ve Acar, 2010) belirlenmesi üzerinedir. Çalışmaların diğer bir bölümü ise öğretim programlarını değerlendirmeye (Demirtaş, 2017; Karakuş ve Mengi Us, 2014; Kürüm Yapıcıoğlu, Atik Kara ve Sever, 2016; Özdemir, 2009) yöneliktir. Alanyazında öğretim programına ilişkin ilkökul düzeyinde dersler bazında araştırmalar (Aydın, 2017; Şahin, 2009; Taşdemir ve diğ., 2018; Yapıcı ve Demirdelen, 2007; Yıldırım ve diğ., 2017) da bulunmaktadır. Fakat eğitimin önemli paydaşlarından olan öğretmenlerin (Baş, 2016; Yüksel, 1998) ve okul yöneticilerinin (Yar Yıldırım, 2018) program geliştirme sürecine katılmalarına ilişkin çalışmalar ise çok sınırlıdır. Bu paydaşların birlikte yer aldığı tek bir araştırmaya rastlanılmıştır (Gökçe, 1993) ve bu araştırma da ortaöğretim düzeyindedir. Öğretim programlarına ilişkin öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin görüşlerinin birlikte incelendiği ilkökul düzeyinde araştırmaya ise rastlanılmamıştır. Ayrıca öğretim programlarında 2015 yılından sonra yapılan güncellemelere yönelik çalışmalar (Aydın, 2017; Taşdemir ve diğ., 2018; Yıldırım ve diğ., 2017) da oldukça sınırlıdır. Bu yönüyle alan yazında bir boşluk olduğu ve bu araştırmanın bunu giderme çabası olduğu ifade edilebilir.

Bu araştırmada, sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin ilkökul programlarının güncellenmesine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada katılımcı sınıf öğretmenleri ve okul yöneticilerinin ilkökul programlarının sık değişmesine, program geliştirme sürecine ilişkin görüş ve önerileri derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır.

İlgili alanyazın değerlendirildiğinde öğretim programlarına ilişkin görüşlerin incelendiği araştırmaların çoğunun çalışma grubunu öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Çalışma grubunda sınıf öğretmenlerinin yanında okul yöneticilerinin de yer alması bakımından bu araştırmanın zenginlik içerdiği ve önem teşkil ettiği ifade edilebilir. Ayrıca öğretim programlarının uygulayıcıları olan öğretmenlerin ve uygulanmasını sağlayan okul yöneticilerinin güncellemelere ilişkin görüşlerinin belirlenmesinin önemli olduğu belirtilebilir.

Bu araştırmada katılımcı sınıf öğretmenleri, ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Bu bakımdan sınıf öğretmenlerinin en az 12 yıllık mesleki yaşantılarının bulunmasına dikkat edilmiştir. Çünkü Türkiye'de öğretim programları özellikle 2005 yılından itibaren sıklıkla güncellenmektedir. Böylece katılımcı sınıf öğretmenlerinin son yıllarda güncellenen bütün programlara ilişkin tecrübelerinin olması sağlanmıştır. Araştırma bu yönüyle ilgili alanyazın açısından önem arz edebilir.

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Araştırmada katılımcıların bakış açısına odaklanmak ve dÜşüncelerini derinlemesine incelemek amacıyla nitel araştırma deseni kullanılmıştır (BÜyÜkÖztÜrk ve diğ., 2010; Ekiz, 2015). Çalışmada nitel araştırma desenlerinden ise durum çalışması işe koşulmuştur. Bu yöntemde araştırmacı bir durum üzerine yoğunlaşarak ön yargısız bir şekilde var olanı anlamaya ve betimleyici sorular kullanarak derinlemesine bilgiler elde etmeyi amaçlar (Baxter ve Jack, 2008; Ekiz, 2015; Johnson ve Christensen, 2014; Stake, 1995; Wellington, 2000; Yin, 1994). Bu amaca yönelik olarak araştırmada durum çalışmasının işe koşulmasıyla sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin programların güncellenmesine ilişkin algılarının detaylı olarak incelenmesi amaçlanmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerinin belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ‘ölçüt örnekleme’ yöntemi tercih edilmiştir. Ölçüt örnekleme yöntemi, araştırmacılara konuya ilişkin veri toplama sürecinde belirli ölçütler tanımlayabilme fırsatı vermektedir (şimşek ve Yıldırım, 2011). Bu bakımdan çalışmanın bağlamına ilişkin resmi daha iyi çizebilmek adına, özellikle 2005 yılından itibaren öğretim programlarında gerçekleştirilen güncellemelerin çok olmasından dolayı, sınıf öğretmenleri belirlenirken, katılımcıların en az 12 yıllık mesleki deneyime sahip olmalarına ve dikkat edilmiştir.

Çalışmanın bir diğer katılımcı grubunu oluşturan okul yöneticilerinin belirlenmesinde ise ‘kolay ulaşılabilir örnekleme’ yöntemi tercih edilmiştir. Bu bakımdan okul yöneticileri kolay ulaşılabilecek olmasının yanında çalışmaya katılmaya gönüllü, istekli olacak şekilde belirlenmişlerdir. Katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1’de gösterildiği gibidir.

Tablo 1
Katılımcıların Özellikleri

Kod	Görev Süresi (yıl)	Mezun Olunan Fakülte Türü	Öğrenim Durumu	Program Komisyonlarına Katılma Durumu
Sınıf Öğretmenleri				
SÖ1	21	Mühendislik fakültesi	Lisans	Hayır
SÖ2	15	Eğitim fakültesi	Lisans	Hayır
SÖ3	15	Eğitim fakültesi	Lisans	Hayır
SÖ4	24	Fen-edebiyat fakültesi	Lisans	Hayır
SÖ5	17	Eğitim fakültesi	Lisans	Rapor hazırlama süreci
SÖ6	20	Ziraat fakültesi	Lisans	Evet (2004)
SÖ7	12	Eğitim fakültesi	Yüksek lisans	Tanıtım alışmaları
SÖ8	12	Eğitim fakültesi	Doktora	Hayır
SÖ9	13	Eğitim fakültesi	Lisans	Hayır
SÖ10	31	Öğretmen okulu	Ön lisans	Rapor hazırlama süreci
Okul Yöneticileri				
OY1	16	Eğitim fakültesi	Lisans	Rapor hazırlama süreci
OY2	12	Eğitim fakültesi	Lisans	Hayır
OY3	25	İlahiyat fakültesi	Lisans	Hayır
OY4	15	Eğitim fakültesi	Lisans	Hayır
OY5	13	Eğitim fakültesi	Yüksek lisans	Hayır

Yukarıdaki tabloda da görÜldüğü üzere, çalışmanın katılımcılarını eğitim fakültesi mezunu olmasının yanında, farklı fakÜltelerden mezun olmuş, ön lisans düzeyinden doktora düzeyine kadar eğitim seviyesine sahip ve program değiştirme komisyonlarının çeşitli aşamalarında görev almış yahut herhangi bir komisyonda yer almamış olmak üzere, farklı özelliklere sahip sınıf öğretmenleri ve okul yöneticileri oluşturmaktadır. Bu noktada araştırmacılar tarafından farklı özelliklere sahip bireylerden geniş bir aı yakalayıp, program güncellemelerine ilişkin ayrıntılı betimlemelere ulaşılması hedeflenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Çalışmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşmeler ile toplanmıştır. Görüşme sorularının hazırlanmasında öncelikle araştırmacılar tarafından alanyazın incelemesi gerçekleştirilmiştir. İncelemeler neticesinde sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin öğretim programlarının güncellenmesine ilişkin derinlemesine görüşlerini alabilmek amacıyla çok sayıda taslak görüşme sorusu hazırlanmıştır. Taslak sorular üzerinde tartışıldıktan sonra dil bilgisi alanında bir ve program geliştirme alanında doktora derecesine sahip iki akademisyene gönderilmiş ve uzman incelemesinden gelen dönütler doğrultusunda sorulara ilişkin uzlaşmaya varılmıştır. Hazırlanan görüşme sorularının işlerliği ve açıklığını belirleyebilmek adına iki sınıf öğretmeni ve bir okul yöneticisi ile pilot uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Nihai görüşme formu “Sizce şu an uygulanan program ülkemizin ihtiyaçlarına cevap verebiliyor mu? Neden?”, “Öğretim programlarını değiştirme kararı sizce hangi gerekçelerle verilmektedir? Eğitim paydaşlarının bu konuda fikirlerinin alındığını düşünüyor musunuz? Niçin?” gibi sorular içermektedir.

Veri Toplama ve Analiz Süreçleri

Araştırmada katılımcılarla yapılan yarı-yapılandırılmış görüşmeler, kendilerinin tercihlerine ve izin verme durumlarına göre ses kayıt cihazı ile veya araştırmacıların not almasıyla kaydedilmiştir. Kayıt altına alınan bu veriler, araştırmacılar tarafından transkript edilmiştir.

Araştırmanın verileri, içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinin kullanılmasıyla, benzer anlamlar bir araya getirilerek kodlar ve kategoriler oluşturulmuştur (Büyüköztürk ve diğ., 2010). Son olarak veriler, tablolar halinde sunulmuştur. Tablolar, sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin görüşlerinden örnek alıntılar yapılarak desteklenmiştir.

Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin ilkökul programlarının güncellenmesine ilişkin görüşlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, sınıf öğretmenlerine ilişkin veriler beş tema altında ve her bir temaya ilişkin kategoriler oluşacak şekilde sunulmuştur. Okul yöneticilerinden elde edilen veriler ise dört tema ve ilgili temalara ilişkin kategoriler halinde sunulmuştur.

Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin ilkökul programlarının güncellenmesine ilişkin görüşleri; programların değiştirilme nedenleri, değiştirilen programların tanıtım sürecine ilişkin görüşleri, öğretim programlarının güncellenmesine yönelik önerileri, genel itibari ile değiştirilen öğretim programlarına ilişkin görüşler ve mevcut (2017) öğretim programına yönelik görüşler şeklinde olmak üzere beş tema altında toplanmıştır. Temalar ve temalara ilişkin kategoriler, öğretmenlerin kodları ve kategorilerin frekansları aşağıda tablo 2,3, 4, 5 ve 6’da sunulmuştur.

Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Tablo 2
Programların Değiştirilme Nedenlerine İlişkin Görüşler

Öğretmenlerin Görüşleri	Öğretmenlerin Kodları	f
Çağın ihtiyaçları	Ö1, Ö2, Ö3, Ö7, Ö9, Ö10	6
Siyasi temelli / İdeolojik	Ö8, Ö9, Ö10	3
Öğrencilere değer bilinci kazandırma	Ö4, Ö7, Ö10	3
Belirli bir ölçüt yok	Ö1, Ö6	2
Öğretmen, veli ve toplumun görüşleri	Ö2, Ö5	2

Tablo 2’de görüldüğü üzere, katılımcı sınıf öğretmenleri öğretim programlarının değiştirilmesinde çağın ihtiyaçlarının ($f = 6$) neden olduğuna sıklıkla değinmişlerdir. Bu kategoriye ilişkin Ö3 kod adlı katılımcı “İçinde bulunduğumuz çağın ihtiyaçlarına göre yapılmaya çalışıldığını düşünüyorum. Çağa ayak uydurma ve yenilikleri yakalamak için herhalde bu kadar sık değişiklik oluyordur.” şeklinde görüş belirtmiştir. Ayrıca sınıf öğretmenleri öğretim programlarının siyasi temelli ve öğrencilere değer bilinci kazandırma gayesiyle değiştirilmesinin yanında ($f = 3$), herhangi bir nedeni olmadan yahut öğretmen, veli ve toplum paydaşları kaynaklı değişikliklerin olduğuna da ($f = 2$) değinmişlerdir. Ö9 kod adlı katılımcı, öğretim programlarının değiştirilmesinde siyasi temelli nedenlerin olduğuna değinirken; düşüncelerini “İdeolojik. Hükümetlerin genel oluşturmak istediği toplum yapısının eğitim programlarına yansımaları olarak değerlendiriyorum.” şeklinde ifade etmiştir. Bu görüş

farklılıklarından yola çıkararak, programların güncellenme sebebine ilişkin öğretmenlere yeterince açıklama yapılmadığı belirtilir.

Tablo 3
Öğretim Programlarının Tanıtımlarına İlişkin Görüşler

Öğretmenlerin görüşleri	�ğretmenlerin Kodları	f
Güncellenen programlar yeterince tanıtılmıyor.	�1, �2, �4, �5, �6, �8, �9, �10	8
Genelgelerle �ğreniyorum.	�1, �3, �5, �6, �9	5
Medya, sendika aracılığıyla haberdar oluyorum.	�2, �4, �5, �8, �10	5
İnternet	�6, �9	2
Yeterince tanıtıldığını düşünüyorum.	�3, �7	2

Katılımcı sınıf  ğretmenlerinin değiştirilen  ğretim programlarından ne şekilde haberdar olduklarını, bu tanıtımların yeterli olup olmadığını betimlemek üzere yapılan görüşmelerde, öğretmenlerin büyük çoğunluğu güncellenen programlardan yeterince haberdar olmadıklarını ($f = 7$) belirtmişlerdir.  8 kod adlı  ğretmen görüşlerini “*Yeterince anlatılmıyor. Yani anlatılmıyor. Çünkü bilimsel temellerden uzaklaşan bir şeyi mantığa uygun anlatmak zordur. Değiştirenler bile zamanla hata yaptığını anlıyor.*” şeklinde belirtmiştir. Öğretmenlerin bir kısmı ise programların geliştirilme sürecinde değil de güncellemeler tamamlandıktan sonra genelgelerle ya da medya, sendika aracılığıyla haberdar olduklarını ($f = 5$) belirtmişlerdir. Öğretmenlerin bazıları internet aracılığı ile güncellemelerden haberdar olduklarını belirtirken; sadece iki  ğretmen programların yeterince tanıtıldığını belirtmiştir. Bu öğretmenlerden  2 kodlu katılımcı görüşlerini “*Bence yeterince tanıtılıyor. Çünkü değişiklikler konusunda gerekli konferansların ve bilgilendirmelerin yapıldığı kanaatindeyim.*” şeklinde ifade etmiştir. Bu iki öğretmenlerden birinin, program tanıtım sürecinde görev almış olmasının sürecin yeterliliğine ilişkin görüşlerini etkilemiş olabilmesinden yola çıkararak; öğretmenlerin programların güncelleme, rapor hazırlama yahut tanıtım süreçlerinde daha aktif katılımının sağlanarak,  ğretim programlarının tanıtılmasına yönelik eleştirilerin de bertaraf edilebileceği ve ortak bir konsensüs yaratılabileceği düşünülebilir.

Tablo 4
Öğretim Programlarının Geliştirilmesine Yönelik  neriler

Öğretmenlerin Görüşleri	�ğretmenlerin Kodları	f
Genel bir ereve olmalı	�1, �2, �3, �4, �5, �7, �9	7
ağa uygun olmalı	�3, �4, �5, �6, �7, �8, �10	7
Öğretmenler sürece daha çok dahil edilmeli	�2, �5, �6, �7, �10	5
Siyasi bağlardan uzak tutulmalı	�8, �6, �9, �10	4
Milli ve manevi değerler ön planda tutulmalı	�1, �7, �10	3
Üretim odaklı programlar hazırlanmalı	�1, �7, �8	3
Ayrıntılı (kazanım, yöntem, teknik vs.) program hazırlanmalı	�6, �9	2

Katılımcı sınıf öğretmenleri,  ğretim programlarının geliştirilmesine yönelik öneriler kapsamında  ğretim programlarının genel bir ereve halinde ($f = 7$) ve çağa uygun ($f = 7$) olması gerektiğine sıklıkla değinmişlerdir. Buna ilişkin  7 kod adlı katılımcı “*şimdi bunlar değişiyor, sonuçta ne değişiklik yapıldı söylenecek. Bu hani öğretmene anlatılacak ama tamamen öğretmenin de yaratıcılık tarafı var. Ona da bırakılacak, tamamen robot gibi program yükle, gelsin bulsun değil. Zaten buna da ihtiyacı yok hiçbir öğretmenin bunun eğitimi almış zaten.*” şeklinde görüşlerini ifade ederken,  ğretim programlarının öğretmenlerin özgünlüğünü de katabileceği şekilde bir diğer deyişle genel bir ereve halinde hazırlanması gerektiğine değinmektedir. Aynı katılımcının görüşlerinde, çağa uygun şekilde güncellenen Fen Bilimleri dersi  ğretim programının dünya ve evrene ilişkin konularla başlamasının, öğrencilerin derse yönelik ilgisini arttırdığı belirtilmektedir. Ayrıca  6, “*Mevcut programla çalışmış  ğretmen görüşleri son derece değerlidir. Programın eksik ya da hatalı bölümlerini en iyi öğretmenler tespit edebilir.*” sözleriyle, öğretmenlerin sürece daha çok dahil edilmesinin önemini gözler önüne sermektedir. Kısacası  ğretim programlarının öğretmenlerin daha fazla katılımıyla, uygulamada onlara esneklik taniyacak ve çağın ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte hazırlanması gerektiği ifade edilebilir.

Tablo 5’te görüldüğü üzere katılımcı öğretmenlerin bazıları programların değişme sıklığının mevcut programın çıktılarının görülmeden yapılmasından kaynaklı gereksiz sıklıkta olduğuna değinirken;  10 kod adlı katılımcı görüşlerini “*Biz mesela eski tip  ğretmeniz. Planımızı programımızı yıllık her şeyimizi kendimiz yazarız.*”

Nereden buluruz, yönetmelikten. Hiç planın yok gelmişsin okula, bence hiç önemli değil. Çünkü biliyorsun ne yapacağını. Ama şu anda bilmiyorsun ne yapacağını. Sen mi öğreneceksin, çocuğa mı öğreteceksin. İşte problem burada. Sürekli değişince öğretmen de nasılsa yine değişir diye birinin yaptığını alıyor.” ve Ö6 kod adlı katılımcı “Bir çocuk ancak üniversiteden mezun olduğunda, tabii tutulduğu sistemin başarılı olup olmadığını görebiliriz. Sistemin bütününe değiştirmek bir ihtiyaç değil, amaçlı bir çalışmadır diye düşünüyorum.” şeklinde ifade etmiştir. Katılımcılar, olumsuz yönünün olumlu yönünden fazlaya da olumlu yönünün olumsuz yönünden fazla olduğuna ilişkin görüşler de belirtmişlerdir. Ö4 kodlu katılımcı görüşleri “Burada öğretmene külfetten ziyade öğretmen bir programa alışıyor, birkaç yıl devam ediyor, değişiyor ve al baştan oluyor. Tabii burada illaki deneme, tecrübe edilme ve bizim görüşlerimiz doğrultusunda programları ele alma vardır. Yani olumlu yönleri olduğu gibi, olumsuz yönleri de var. Açıkçası benim açımdan olumlu yanları daha ağır basıyor. Özellikle kazanım sayısının azaltılmasını ve işlenen bazı kazanımlarda değişikliğe gidilmesini olumlu buluyorum.” İlgili tabloda görüldüğü üzere olumlu yönünün fazla olduğunu düşünen üç öğretmenden ikisinin programların güncellenmesinde rapor hazırlama ya da tanıtım çalışmalarında yer alan öğretmenler olmaları, programa ilişkin duyuşsal açıdan da daha yüksek motivasyona sahip olmalarına neden olabileceği ve bu durumun programların değişme sıklığına yönelik bakış açılarını etkilemiş olabileceği düşünülebilir.

Tablo 5
Programların Değişme Sıklığına İlişkin Görüşler

Öğretmenlerin Görüşleri	Öğretmenlerin Kodları	f
Sistemin çıktısı görülmeden gereksiz bir şekilde değişiyor.	Ö2, Ö3, Ö6, Ö8, Ö10	5
Olumsuz yönü, olumludan fazla	Ö1, Ö6, Ö8, Ö9	4
Olumlu yönü, olumsuzdan fazla	Ö4, Ö5, Ö7	3

Tablo 6
2017 Öğretim Programına İlişkin Görüşler

Öğretmenlerin Görüşleri	Öğretmenlerin Kodları	f
Kazanımların sadeleştirilmesini olumlu buluyorum.	Ö1, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8	5
Kitaplar programla tam uyumlu olmalı	Ö2, Ö5, Ö7, Ö10	4
Eski programların tekrarı niteliğinde	Ö3, Ö4, Ö5	3
Okuma metinleri düzenlenmeli (Kısa, eğlenceli vb.)	Ö1, Ö6, Ö10	3
Harf öğretimindeki grup/ses sırası netlik kazanmalı	Ö4, Ö6, Ö10	3
Matematik kazanımları daha üst düzey olmalı	Ö6	1
Dilbilgisi kazanımları dahil edilmeli	Ö6	1

Tablo 6’da katılımcı öğretmenlerin 2017 yılında güncellenen öğretim programlarına ilişkin görüşleri yer almaktadır. Katılımcı sınıf öğretmenlerinden bazıları gerçekleştirilen görüşmelerde 2017 yılında güncellenen öğretim programlarında yapılan sadeleştirmeleri olumlu bir gelişme olarak görürken ($f = 5$), bazı öğretmenler özellikle ders kitaplarının programlarla uyumlu şekilde hazırlanması gerektiğine ($f = 4$) değinmişlerdir. Ö1 kodlu katılımcı görüşlerini “Bariz bir değişiklik yok. Sadece tema ve ünitelerin ya da belirli kavramların adı değiştirilmiş. Bazı dersler kazanım sayısı azaltılmış ya da bazı kazanımlar birleştirilip, tek kazanım yapılmış. Bu durumun ise olumlu olduğunu düşünüyorum. Bu duruma ilişkin görüşlerimi de şubat ayında yapılan ankette belirttim.” ve Ö5 kodlu katılımcı “Program tanıtımlarında öğrenci merkezliliğe, onların yaratıcılığına vurgu yapıyor fakat kitaplar gelince buna pek de uygun olmadığını görüyoruz. O zaman söylenen ile yapılan bambaşka oluyor. Bize siz fikrinizi söylemeyin öğrenciye söyletin diyorlar ama bakınca programın ona göre hazırlanmadığını görüyoruz. Anlatılanlar ile kitapta uygulananlar aynı olmuyor.” şeklinde ifade etmiştir.

Okul Yöneticilerinin Görüşlerine İlişkin Bulgular

Okul yöneticileri ile gerçekleştirilen görüşmelerin analizi neticesinde, ilkokullarda görev yapmakta olan yöneticilerin görüşlerinin programların güncellenmesinde dikkate alınan özellikler, programın güncelleme sürecine ilişkin eleştiriler, programların güncellenmesine ilişkin öneriler ve mevcut programa ilişkin görüşler şeklinde dört tema oluşturulmuştur. Temalar ve onlara ilişkin kategoriler, yöneticilerin kodları ve kategorilerin frekansları aşağıda tablo 7, 8, 9 ve 10’da sunulmuştur.

Okul yöneticilerinin öğretim programlarının güncellenme nedenlerine ilişkin görüşlerinde özellikle yetkililerin değişiklik kararı nedeniyle ilişkilendirecek şekilde görüş bildirdikleri ($f = 3$) belirlenmiştir. Y5 kod adlı okul

yöneticisi bu kategoriye ilişkin görüşlerini “...bakanlığın şeyi böyle yani diyorum ya, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı var, ne bileyim yani komisyonları var. Kitap yazan arkadaşlar var, akademisyenler var. Demek ki bunlar bir araya geliyor, değerlendiriyorlar...” şeklinde ifade etmiştir. Ayrıca çağa ayak uydurma, öğrencilere değer bilinci kazandırma, programların yoğun oluşu ve öğrencilerin ihtiyaçları kategorilerine ilişkin ikişer frekans ($f = 2$) ortaya çıkmıştır. Programların güncellenmesinin nedenleri olarak toplumun beklentileri, programların yetersiz bulunması ve öğretmenlerin taleplerinin dikkate alındığını belirten öğretmenler de verilerin analizi neticesinde ortaya çıkmıştır ($f = 1$). Eğitim paydaşlarının programların güncellenme gerekçesine yönelik görüşlerinin bu denli farklılaşmasında kendilerine ne sebeple değişiklik yapıldığına ilişkin yeterince açıklama yapılmamasının etkili olduğu belirtilebilir.

Tablo 7
Programların Güncellenme Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Yöneticilerin Görüşleri	Yönetici Kodları	f
Yetkililerin değişiklik kararı	Y2, Y4, Y5	3
Çağa ayak uydurma isteği	Y1, Y3	2
Öğrencilere değer bilinci kazandırma	Y4, Y5	2
Programların yoğun oluşu	Y3, Y5	2
Öğrencilerin ihtiyaçları	Y1, Y5	2
Toplumun beklentileri	Y4	1
Programların yetersiz bulunması	Y3	1
Öğretmenlerin talepleri	Y1	1

Tablo 8
Programların Güncellenme Sürecine İlişkin Eleştiriler

Yöneticilerin Eleştirileri	Yönetici Kodları	f
Programlar çok sık değiştiriliyor.	Y1, Y2, Y3, Y4, Y5	5
Görüşlerimiz yeterince alınmıyor.	Y2, Y3, Y4	3
Güncellemeler öncesi yeterince bilgi verilmiyor.	Y1, Y2, Y4	3
Güncellenen programlar yeterince tanıtılmıyor.	Y1, Y2, Y4	3
Okuma-yazma sisteminin yanlış olduğunu düşünüyorum.	Y2, Y4	2

Öğretim programlarının güncellenme sürecine ilişkin okul yöneticilerinin tamamı ($f = 5$) değişikliklerin çok sık gerçekleştirildiğine değinmişlerdir. Buna ilişkin en kapsamlı görüş Y5 kod adlı okul yöneticisinin “Ama ürün mesela, ürünü ortaya koyuyoruz, sonuçlar da çıktıklarını da görmemiz lazım değil mi? Bu anlamda hani nasıl ifade edeyim. Yani çok acele etmemek lazım yani biraz diyorum ya zamana bırakmak lazım.” sözlerinde ortaya çıkmaktadır. Okul yöneticilerinin görüşleri farklı kategoriler altında kategorize edilmiş olsa dahi katılımcıların öğretim programlarının güncellenme öncesinde, sırasında ya da sonrasında tanıtılmasında ve görüş alınmasında yetersizlikler olduğuna değinmelerinin yanında, okuma yazma sisteminin ilgili programda da sorunlar içerdiğine değinen okul yöneticileri ($f = 2$) olduğu da görülmektedir.

Tablo 9
Programların Güncellenmesine Yönelik Öneriler

Yöneticilerin Görüşleri	Yönetici kodları	f
Öğrencilerin seviyeleri dikkate alınmalı	Y1, Y2, Y3, Y5	4
Milli ve manevi değerler ön planda tutulmalı	Y1, Y3, Y4	3
Genel bir çerçeve şeklinde hazırlanmalı	Y1, Y4, Y5	3
Öğretmenlerle birlikte hazırlanmalı	Y2, Y4	2
Bütün detaylara yer verilmeli	Y2, Y3	2
Toplumun ihtiyaçlarına yönelik olmalı	Y1	1
Evrensel insan haklarını benimsemeli	Y3	1
Sosyal ve kültürel faaliyetlere yer verilmeli	Y5	1
Üretim odaklı olmalı	Y5	1

Öğretim programlarının güncellenmesine yönelik önerilere ilişkin Tablo 9'a bakıldığında; okul yöneticilerinin program güncelleme aşamasında öğrenci seviyesine uygunluğun gözetilmesine ($f = 4$), milli ve manevi değerlerin ön planda tutulmasına ($f = 3$) ve genel bir çerçeve şeklinde sunulmasına ($f = 3$) sıklıkla değindikleri görülmektedir. Bu duruma ilişkin Y5 kod adlı okul yöneticisi öğrencilerin yaş seviyesinin dikkate alınması gerekliliğine değinirken “Öğrencilerin yaş seviyesi önemli öğrenciyi fazla yormayacak... Yormayacak derken, dinlendirecek etkinliklerle beraber ulaştıracak oyunlaştırmalarla gibi şeyler olabilir yani.” sözlerine yer vermiştir. Ayrıca önerilerini “Evrensel insan haklarına, milli ve manevi değerlere bağlı kalmak şartıyla tüm gelişim ve ilerlemelerin dikkate alınması gerekir. Programlar, bu gelişimler üzerine kurulmalıdır. Ayrıca öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri ve kavrama kabiliyetlerini göz önünde bulundurulmalıdır.” şeklinde ifade eden Y3 kod adlı katılımcının evrensel insan haklarına vurgu yapmasının dikkat çekici bir görüş olduğu düşünülebilir.

Tablo 10
2017 Öğretim Programına İlişkin Görüşler

Yöneticilerin Görüşleri	Yönetici Kodları	f
Kazanım yoğunluğunda değişim	Y1, Y2, Y3, Y5	4
Ülke ihtiyaçlarına kısmen cevap verecektir.	Y1, Y3	2
Beklentilere cevap vermeyecektir.	Y2, Y4	2
Değerler eğitimi ön planda	Y1, Y5	2
Anlamaya yönelik faaliyetleri az	Y4	1

Okul yöneticileri ile yapılan görüşmelerde 2017 öğretim programına ilişkin görüşleri 6 kategori altında değerlendirilebilecek şekilde analiz edilmiştir. Okul yöneticileri özellikle kazanım yoğunluğunda değişimler olduğuna ($f = 4$) ve ülke ihtiyaçlarına kısmen olsa da cevap vereceğine ($f = 2$) ve beklentileri karşılamayacağına ($f = 2$) değinmişlerdir. Bu duruma ilişkin en kapsamlı görüşü Y1 kodlu katılımcı “Bazı sınıf düzeylerinde kazanım sayıları artarken, bazılarında sadeleştiğini gördüm. Değerler eğitimine daha çok dikkat çekildiğini ve önem verildiğini gördüm. Bunun sonucunda artık okullarda “Değerler eğitimi” öğrenci kulübü de var. Bence ihtiyaçlara kısmen cevap verecektir. Fakat bu programda zamanla ihtiyaçlara cevap vermeyebilir ve değişebilir.” şeklinde ifade etmiştir. Y2 kodlu katılımcı ise görüşlerini “En önemli iki değişiklik el yazısı yerine düz yazı geldi ve harflerin verilmiş sırası değişti. Sınıfların kazanım sayılarında artış ya da azalmalar var. Yeni program beklentilere tam olarak cevap vermeyecektir. Yine değişecektir. Çünkü bu programı öğretmenler hazırlamadı. Yerden bitme değil, tepeden inme bir program. Ayrıca biz program yapıcı değiliz, uygulayıcıyız. Hazırlanan programların hepsinin, öğretmenlerimizin üstün becerileri sayesinde uygulandığını düşünüyorum.” şeklinde belirtmiştir. Okul yöneticilerinin yeni programa ilişkin görüşlerinin, uygulama sürecinde yer almamalarından dolayı daha genel ve tahmine dayalı olduğu ifade edilebilir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda, sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin programların güncellenmesinde özellikle çağın ihtiyaçlarının ve onu yakalamanın etkili olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Nitekim yetkililer öğretim programlarını bu amaç doğrultusunda güncellemektedirler (Altun ve Şahin, 2009; Çubukçu, 2008; Ekiz, 2012; Gömleksiz, 2007; Kahramanoğlu, 2017; Pintó, 2005). Araştırmada bazı öğretmenlerin ise, öğretim programlarının yetkililerin ideolojik kararlarıyla değiştirildiğini düşündükleri görülmüştür. Bazı araştırmacılar (Ersoy, 2007; Kahramanoğlu, 2017; Şahin, 2009; Yüksel, 1998) da böyle düşünmektedirler ve bu merkeziyetçi anlayışı eleştirmektedirler. Ayrıca çalışmada çok az katılımcının öğretim programlarının öğretmenlerden gelen talepler doğrultusunda değiştirildiğini düşünmeleri dikkat çekicidir. Çünkü öğretim programlarının öğretmenlerden gelen istek üzerine geliştirilmeleri gerekir (Varış, 1996). Nihayetinde öğretim programlarının etkililiğine en iyi uygulayıcısı olan öğretmenler karar verebilir. Özetle sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin öğretim programlarının güncellenme nedenlerine ilişkin görüşleri farklılık göstermektedir. Bu duruma ise, yetkililerin programların değiştirilme nedenlerine ilişkin yeterince açıklama yapmamaları neden olabilir.

Araştırmada okul yöneticilerinin ve sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğunun programların güncellenmesine ilişkin yeterince haberdar edilmediklerini, görüşlerinin alınmadığını ve tanıtım yapılmadığını düşündükleri tespit edilmiştir. Benzer şekilde Taşdemir ve diğerleri (2018) yaptıkları araştırmada yeni ilkökul öğretim programları hakkında öğretmenlerin bilgilendirilmelerinin yetersiz olduğunu ve hizmet içi eğitime gereksinim duyduklarını belirlemişlerdir. Oysaki 2017 öğretim programları öğretmenler, okul yöneticileri ve veliler gibi eğitim paydaşlarının internet üzerinden görüşleri alınarak geliştirilmiştir. Öğretmenlerin bu şekilde

olumsuz görüş belirtmelerinde bu uygulamayı yeterli bulmamaları, görüşlerinin programlara aktarılmadığını düşünmeleri veya görüş bildirme sürecine nitelikli katılım göstermemeleri etkili olabilir. Ayrıca  ğretmenlerin 2005  ğretim programının tanıtımına ilişkin görüşleri de aynı doğrultudadır. Öğretmenlere göre bu programa ilişkin kendilerine uygulamadan çok teoriye yönelik kısa süreli seminerler verilmiş ve yeterince tanıtım yapılmamıştır (Altun ve şahin, 2009; Bukova Güzel ve Alkan, 2005; Güven, 2008; Hazır Bıkmaz, 2006; Karacaoğlu ve Acar, 2010). Bu durum  ğretim programlarının başarıya ulaşmasını g c leştirebilir.  nk   ğretmenlerin programlara ilişkin bilgi, inanç ve tutumları programların başarısında kritik öneme sahiptir (Gömleksiz, 2007; Tutkun ve Akosyalp, 2010; Yıldırım ve diğ., 2017).

Araştırma sonucunda hem sınıf  ğretmenlerinin hem okul yöneticilerinin  ğretim programlarının sıklıkla ve mevcut programın çıktılarının değerlendirilmeden güncellendiğini düşündükleri görülmüştür. Bu görüşe benzer şekilde Gelen ve Beyazıt (2007),  ğretim programlarının yürürlükte kalmasının kısa süreli olduğunu belirtmişlerdir. Nitekim özellikle son birkaç yılda mevcut programlar kısa süreli olarak uygulanmakta ve yeterince değerlendirilmeden g ncellenmektedirler. Bu bakımdan öğretmenlerin eleştirilerinde haklı oldukları söylenbilir.  nk  mevcut programların daha uzun süreli uygulanmaları ve değerlendirilmeleri gerekir (Varış, 1996). Aksi takdirde bazı katılımcıların da belirttiği gibi program güncellemelerinin olumsuz etkileri olumlu etkilerinden çok daha fazla olabilmektedir.

Araştırmada, okul yöneticilerinin ve sınıf  ğretmenlerinin  ğretim programlarının öğrencilerin seviye farklılıklarına yönelik ve genel bir  ereve şeklinde olmasını istedikleri belirlenmiştir. Collwill ve Carnel (2007) de programların bu şekilde olması ve öğretmenlere kendi yaklaşımlarını uygulamaya esneklik tanınması gerektiğini belirtmişlerdir. Buna karşın bazı katılımcılar ise,  ğretim programında bütün detaylara yer verilmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin bu konudaki görüş ayrılıkları programlara yaklaşım, onu uygulama ve içeriğini zenginleştirme farklılıklarından kaynaklanabilir.

Araştırma sonucunda, sınıf  ğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin 2017  ğretim programını sade buldukları tespit edilmiştir. Nitekim Yıldırım ve diğerleri (2017), Türkçe Dersi  ğretim Programı kazanımlarının geçmişe nazaran azaldığını belirtmişlerdir. Bu sadeleşme yıllara göre karşılaştırma yapıldığında diğer derslerin  ğretim programlarında da gözlemlenebilmektedir. Ayrıca araştırmada mevcut  ğretim programının ülkenin ihtiyaçlarını ve beklentilerini karşılamaya ilişkin okul yöneticilerinin görüşlerinin farklılaştığı belirlenmiştir. Bu soruya cevap bulabilmek ve daha sağlıklı karar verebilmek için mevcut programla öğrenim görmeye başlayan öğrencilerin en azından ortaöğretimden mezun olmalarına kadar beklenmesi gerekir. Böylece mevcut  ğretim programının etkililiği daha doğru bir şekilde değerlendirilebilecektir.

Araştırmanın bu sonuçları ve katılımcıların beklentileri doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir:

- Eğitimin paydaşlarına  ğretim programlarının güncellenme nedenlerine ilişkin daha detaylı açıklamalar yapılmalıdır.
- Program geliştirme sürecinin her aşamasında ( ncesi, esnası ve sonrasında) eğitimin bütün paydaşlarının katılımı sağlanmalı ve görüşleri dikkate alınmalıdır.
- Öğretim programları, daha uzun süreli denenerek ve  ıktıları değerlendirilerek güncellenmelidir.
- Öğretim programları, öğretmenlere görev yaptıkları çevrenin ve öğrencilerin özelliklerine göre esneklik sağlayabilecekleri genel bir  ereve niteliğinde hazırlanabilir.
- Mevcut programa ilişkin farklı bölgelerde çalışan eğitim paydaşlarının görüşleri alınabilir ya da geniş katılımlı bir tarama çalışması yapılabilir.

Kaynakça/References

- Akinoğlu, O. (2005). Türkiye’de uygulanan ve değişen eğitim programlarının psikolojik temelleri. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22, 31-46.
- Akpınar, B. (2012). *Eğitim programları ve öğretim*. Ankara: Data Yayınları.
- Altun, T. ve Şahin, M. (2009). Değişen ilköğretim programının sınıf öğretmenleri üzerindeki psikolojik etkilerinin incelenmesi üzerine nitel bir araştırma. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 15-32.
- Aydın, E. (2017). Türkçe dersi öğretim programlarının (2015 ve 2017) değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 12(28), 41-66. doi:10.7827/TurkishStudies.12476
- Baş, G. (2016). Sınıf öğretmenlerinin program geliştirme yeterliklerine ilişkin görüşlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 21-32. doi:10.15285/ebd.49293
- Baxter, P. ve Jack, S. (2008). Qualitative case study methodology: Study design and implementation for novice researchers. *The Qualitative Report*, 13(4), 544-559.
- Bukova Güzel, E. ve Alkan, H. (2005). Yeniden yapılandırılan ilköğretim programı pilot uygulamasının değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 5(2), 385-425.
- Büyüköztürk Ş., Çakmak, E. K., Akgün Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (7. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Collwill, J. ve Gallagher, C. (2007). Developing a curriculum for the twenty-first century: The experiences of England and Northern Ireland. *Prospects*, 37, 411-425.
- Çubukçu, Z. (2008). Eğitim programı tasarımı ve geliştirilmesi. B. Duman (Yay. haz.). *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (s. 131-175). Ankara: Maya Akademi.
- Demirel, Ö. (2008). *Öğretimi planlama ve değerlendirme: Öğretme sanatı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirtaş, Z. (2017). Eğitimde program değerlendirme yaklaşımlarına genel bir bakış. *Sakarya University Journal of Education*, 7(4-özel sayı), 756-768. doi:10.19126/suje.388616
- Doll, R. C. (1996). *Curriculum improvement: Decision making and process* (9th edition). Boston, MA: Allyn& Bacon.
- Ekiz, D. (2012). Öğretimle ilgili temel kavramlar ve program geliştirme. S. Çepni ve S. Akyıldız (Yay. Haz.). *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (s. 11-41). Trabzon: Celepler Matbaacılık.
- Ekiz, D. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (4. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erden, M. (1998). *Eğitimde program değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ersoy, A. (2007). İlköğretim programının (1-5. sınıflar) uygulanmasına ilişkin aile görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(2), 727-763.
- Gelen, İ. ve Beyazıt, N. (2007). Eski ve yeni ilköğretim programları ile ilgili çeşitli görüşlerin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 51, 457-476.
- Gökçe, E. (1993). *Ortaöğretim kurumlarındaki okul yöneticileri ve öğretmenlerin program geliştirme etkinliklerindeki görev ve davranışlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Gömlüksiz, M. N. (2007). Yeni ilköğretim programına ilişkin öğretmen görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 27, 69-82.
- Güven, S. (2008). Sınıf öğretmenlerinin yeni ilköğretim ders programlarının uygulanmasına ilişkin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 177, 224-236.
- Hazır Bıkmaz, F. (2006). Yeni ilköğretim programları ve öğretmenler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 39(1), 99-116.
- Johnson, B. ve Christensen, L. (2014). *Eğitim Araştırmaları: Nicel, nitel ve karma yaklaşımlar* (Çev. Demir, S. B.). Ankara: Eğiten Kitap. (Özgün çalışma, 2014)
- Kahramanoğlu, R. (2017). Okul temelli program geliştirme. *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 29-36.

- Karacaoğlu,  . C. ve Acar, E. (2010). Yenilenen programların uygulanmasında öğretmenlerin karşılaştığı sorunlar. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 45-58.
- Karakuş, M. ve Mengi Us, F. (2014). İlköğretimde program değerlendirmenin  ğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi. *Pegem Eğitim ve  ğretim Dergisi*, 4(4), 1-22. doi:10.14527/140
- Kürüm Yapıcıoğlu, D., Atik Kara, D. ve Sever, D. (2016). Türkiye’de program değerlendirme çalışmalarında eğilimler ve sorunlar: Alan uzmanlarının gözüyle. *Uluslararası Eğitim Programları ve  ğretim alışmaları Dergisi*, 6(12), 91-113.
- Lau, D. C. (2001). Analysing the curriculum development process: Three models. *Pedagogy, Culture and Society*, 9(1), 29-44. doi:10.1080/14681360100200107
- Oliva, P. F. ve Gordon, W. R. (2018). *Program geliştirme* (ev. Korkmaz,  .). Ankara: Pegem Akademi. ( zg n alışma, 2012)
- Oliva, P. F. (2009). *Developing the curriculum* (7th edition). Boston: Pearson.
- Ornstein, A. C. & Hunkins, F. P. (2013). *Curriculum: Foundations, principles, an dissues* (6th edition). Upper Saddle River, New Jersey: Merrill-Prentice Hall.
-  zdemir, S. M. (2009). Eğitimde program değerlendirme ve Türkiye’de eğitim programlarını değerlendirme çalışmalarının incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 126-149.
-  zpolat, A. R., Sezer, F.,  şg r,  . Y. ve Sezer, M. (2007). Sınıf  ğretmenlerinin yeni ilköğretim programına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 174, 206-213.
- Pint , R. (2005). Introducing curriculum innovations in science: Identifying teachers’ transformations and the design of related teacher education. *Science Education*, 89, 1-12. doi:10.1002/sc.20039
- Stake, R. E. (1995). *The art of case study research*. ThousandOaks, CA: Sage.
- şahin, M. (2009). Cumhuriyet’in kuruluşundan günümüze Türkiye’de Hayat Bilgisi dersi programlarının gelişimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 402-410.
- şimşek, H. ve Yıldırım, A. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Taşdemir, M., şahin, C., Taşdemir, F., Kılıç, F., Dağıstan, A. ve Dağdelen, S. (2018). İlkokul İngilizce  ğretim programlarına ilişkin  ğretmen görüşleri. *Eğitim ve  ğretim Araştırmaları Dergisi*, 7(3), 121-130.
- Tutkun,  . F. ve Aksoyalp, Y. (2010). 21. yüzyılda eğitimde program geliştirmede yönelim, kavram ve anlayışlar. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 156-169.
- Variş, F. (1996). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Wellington, J. (2000). *Educational research, contemporary issues and practical approaches*. London: Continuum.
- Yapıcı, M. ve Demirdelen, C. (2007). İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler  ğretim programına ilişkin  ğretmen görüşleri. *İlköğretim Online*, 6(2), 204-212.
- Yar Yıldırım, V. (2018). *Okul yöneticilerinin program okuryazarlıklarına yönelik bir hizmet içi eğitim programının geliştirilmesi ve değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Yıldırım, K., Kandemir, E., ınar, Z. ve Durak, M. (2017). Sınıf  ğretmenlerinin Türkçe dersi  ğretim programına yönelik görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 135-154.
- Yin, R. K. (1994). *Case study research: Design and methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Yüksel, S. (1998). Program geliştirme sürecine  ğretmen katılımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 4(1), 99-106.